

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: Liikenne- ja viestintävaliokunta 17.10.2017 klo 12:00 / VNS 7/2017 vp / Asiantuntijapyyntö

Valtioneuvoston selonteko keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta vuoteen 2030

Taakanjakosektorilla suurin päästövähennyspotentiaali on liikenteessä. Liikenteen päästövähennystavoitteeksi on asetettu 50 % vuoteen 2030mennessä vuoden 2005 tilanteeseen verrattuna. Tavoite on erittäin haastava ja sen saavuttamiseksi tullaan todennäköisesti tarvitsemaan kaikki käytettävissä olevat keinot. Kustannustehokkaimmat ja vaikuttavimmat keinot tulisi priorisoida.

1) Liikenneviraston Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta antaman lausunnon toteutuminen

-Yleisesti ottaen Liikenneviraston lausunnossa esitetyt näkökohdat ovat toteutuneet melko hyvin keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa
-Liikenteen osalta ilmastosuunnitelmassa on ansiokkaasti esitetty laaja keinovalikoima

Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvilla

-Energia- ja ilmastostrategian mukaan liikenteen biopolttoaineiden energiasisällön fyysinen osuus kaikesta tieliikenteeseen myydyistä polttoaineista nostetaan 30 %:iin vuoteen 2030 mennessä sekä sähkö-, vety- ja kaasautojen hankintoja edistetään.

-Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa esitetään varattavaksi vuoden 2018 talousarvioon 3 milj. €:n määräraha sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön infrastruktuurin edistämiseen ja 1,5 milj. € asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen. Lisäksi Pohjoismaista yhteistyötä liikenteen päästöjen vähentämiseksi kehitetään mm. kehittämällä pohjoismainen tavoitemittaristo liikenteen erilaisiin päästövähennyskokeiluihin liittyen.

- Päästövähennyspotentiaalin arvioidaan olevan 1,5 Mt CO₂-ekv vuonna 2030. Yhteispohjoismainen tavoitemittariston liikenteen erilaisista päästövähennyskeinoista on tarkoitus tukea fossiilisten polttoaineiden korvaamista.

16.10.2017

- Pohjoismaisen yhteistyön tiivistäminen on Liikenneviraston näkökulmasta kannatettava tavoite. Tavoitteen toteuttamisen vaikutus päästövähentämiseen jää epäselväksi.
- Biopolttoaineiden sekoitevelvoite on päästövähentämisen kannalta vaikuttava toimenpide, joskin korkeahko kustannuksiltaan.

Liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantaminen

- Ilmasto- ja energiastrategiassa tavoitteena on pysäyttää henkilöauto-suoritteiden kasvu kaupunkiseuduilla väestönkasvusta huolimatta "liikenne palveluna"-toimintatapaa edistämällä. Lisäksi on tavoitteena edistää liikenteen ja maankäytön yhteensovittamista sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.
- Keskipitkässä ilmastopolitiikan suunnitelmassa on esitetty laajasti erilaisia toimenpiteitä näiden tavoitteiden edistämiseksi. Toimenpiteet ovat monipuolisia ja keskittyvät oleellisiin asioihin.
- Ilmastosuunnitelman mukaan on tarkoitus jatkossakin osallistua liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen mm. MAL-sopimusten kautta. Kaupunkiseuduilla liikenteen ja maankäytön kytkeminen tiiviisti yhteen on tärkeää. Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen vaikuttaa joukkoliikenteen kannattavuuteen ja vähentää liikkumistarvetta. Liikennevirasto pitää MAL-työtä tärkeänä, ja menettelyn laajentaminen myös kesisuuriin kaupunkeihin ja sitominen valtion rahoitukseen on tärkeää.
- Ilmastosuunnitelmassa on esitetty varattavaksi 3,5 milj. € määräraha vuodelle 2018 joukkoliikenteen kehittämiseen digitalisaation ja liikenteen palveluistumisen edistämiseksi. Liikennevirasto pitää tätä tavoitetta hyvänä. Toimiva joukkoliikenne kaupunkiseuduilla tulee edellyttämään kuntien ja valtion tukea. Joukkoliikenteen hinnoittelun tulee olla kilpailukykyistä, mikä on esim. lippu- ja maksujärjestelmän uudistamisen ohella yksi edellytys autoilun kasvun pysäyttämiseksi.
- Kestävien logististen ketjujen edistäminen on yksi osa liikennejärjestelmän energiatehokkuuden parantamista, ja jatkossa se voisi olla yksi keskusteluun otettavista teemoista.

2) Viimeaikaiset muutokset toimintakentässä

LVM on asettanut Parlamentaarisen liikenneverkon rahoitusta arvioivan työryhmän, jonka tavoitteena on määrittää liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen tarvittavat keinot.

16.10.2017

Parlamentaarinen työryhmä on antanut väliraportin 30.8.2017, joka koskee liikenteen päästöjen vähentämistä. Työryhmä on todennut, että päästöjen vähentämiseksi tarvitaan laajaa keinovalikoimaa, joka sisältää erilaisia instrumentteja ja jonka vaikutukset kohdistuvat mahdollisimman tasaisesti (elinkeinoelämään, alueille ja eri käyttäjäryhmiin).

Työryhmä on esittänyt, että

- biopolttoaineiden osuus kasvatetaan 30 %:iin, kuten Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassakin on linjattu
- liikenteen päästöjä vähennetään tukemalla vähäpäästöisempää liikennettä (tukijärjestelmää tarkennetaan vuoden 2017 loppuun mennessä, mutta tuki kohdistuisi mm. lataus- ja jakeluinfran rakentamiseen sekä suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen järjestelmien kehittämiseen)
- liikenteen päästöjä vähennetään tekemällä vero- ja sääntelymuutoksia (mm. polttoaineveroon ja työmatkakulujen verovähennysoikeuteen)
- liikenteen päästöjä vähennetään parantamalla joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä ja edistämällä liikenteen palveluistumista suurilla kaupunkiseuduilla

3) Liikenneviraston keinot liikenteen päästöjen vähentämiseksi

Liikennevirasto voi omalla toiminnallaan edistää liikenteen päästöjen vähentämistä edistämällä uusiutuvia polttoaineita ja vaihtoehtoisia käyttövoimia, vaikuttamalla kulutapa- ja kuljetusmuotojakaumaan sekä vähentämällä energiakulutusta ja parantamalla energiatehokkuutta.

Liikenneviraston tavoitteena on mm. vähentää väylänpidon kasvihuonekaasupäästöjä 10 % vuoteen 2020 mennessä (vuoden 2014 tasoon verrattuna). Liikennevirastolla on käytössä mm. seuraavia keinoja liikenteen päästöjen vähentämiseksi:

- 1) Uusiutuvien polttoaineiden ja vaihtoehtoisten käyttövoimien edistäminen
 - Biopolttoaineiden raaka-ainelogistiikassa tarvittavan infran riittävyyden parantaminen siten, ettei kasvihuonekaasuja aiheuttava liikenne merkittävästi kasva. Esimerkkinä tästä on mm. raideyhteyksien varteen sijoittuvien raakapuuaterminaalien verkoston kehittäminen
- 2) Kuljetusta- ja kulkumuotojakaumaan vaikuttaminen
 - Osallistutaan alueelliseen liikennejärjestelmätyöhön valtakunnallisten tavoitteiden toteuttamiseksi

16.10.2017

- Kuntien ilmastotyön tukeminen mm. liikkumisen ohjauksen valtakunnallisen koordinoinnin sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämistyön kautta
- Kestävien logististen ketjujen edistäminen kaikki kuljetusmuodot huomioiden
- Rautatie- ja vesiliikenteen kuljetusten edistäminen

3) Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden parantaminen

- Julkisten hankintojen kehittäminen vähähiilisempään suuntaan: väylänpidon hankintoja ja ohjeistusta kehitetään siten, että CO₂-päästöt huomioidaan mm. väylänpidon teknisissä ohjeissa tai toimittajan soveltuvuusehdoissa.
- Kiertotalouden edistäminen:
 - Liikennevirasto osallistuu väylänpidon korvaavien materiaalien käyttöä koskevan lainsäädännön sekä lupa- ja ilmoitusmenettelyn kehittämiseen.
 - Väylänpidon hankintoja kehitetään antamalla palveluntuottajille mahdollisuuksia tarjota mm. uusiomateriaalien ja teollisuuden sivutuotteiden käyttöä edistäviä ratkaisuja.

Yksikön päällikkö

Arto Hovi

Liitteet	Powerpoint esitys
Jakelu	Eduskunta, liikenne- ja viestintävaliokunta Kirjaamo
Tiedoksi	Antti Vehviläinen Mirja Noukka Markku Nummelin Tuula Säämänen Asta Tuominen Anne-Mari Haakana Tytti Viinikainen Kristiina Hallikas